

Okres międzywojenny 1918-1939

Międzywojenne dwudziestolecie to okres bujnego rozwoju gospodarczego i społeczno-kulturalnego Połajewa. Władzę administracyjną sprawował wójt i pomagali mu w tym sołtysi wsi. Porządku publicznego pilnował komendant policji. Wielki udział w życiu społecznym mieli miejscowi księża, a szczególnie ks. prob. Jan George, inicjator powstania Tow. Śpiewu im. św. Cecylii, Kółka Rolniczego, budowniczy wieży kościelnej i kaplic.

Istnienie poczty, hotelu i połączenie kolejowe zapewniały mieszkańcom łączność ze światem. Większość ludności zatrudniona była w rolnictwie i przetwórstwie rolnym. Na początku XX wieku pracowały tu dwa wiatraki, a później młyn parowy, gorzelnia, mleczarnia, cztery piekarnie.

Dla obsługi rolnictwa pracuje też Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa Rolnik, Kółko Rolnicze i Włościanek oraz weterynarz. Połączenie kolejowe sprzyjało zaopatrzeniu rolników w nawozy sztuczne, węgiel, a także sprzedaży zboża. Różnorodne warsztaty rzemieślnicze i sklepy (składy) zaspokajały potrzeby mieszkańców:

- 1) krawcy: J. Knopiński, J. Dylawerski, K. Jahnz,
- 2) stolarze: J. Miodowski, B. Wasyl, J. Sikora
- 3) szewcy: Szrama, Klimas
- 4) piekarze: T. Dylawerski, J. Bartol, Katerla, Nowaczyk
- 5) fryzjerzy: L. Mądrowski, Poznań,
- 6) rymarze: Kokot, Hoffmann (Lubkowski)
- 7) rzeźnicy: M. Surma, J. Surma, A. Surma, Dipoldt.
- 8) kowale: Niezborala, Surmela, Zdon

Biblioteka przy dworze hr. Henryka Przyborowskiego udostępniała chętnym książki do czytania. Duchowe i kulturalne potrzeby ludności spełniały liczne organizacje społeczno kulturalne. Urządzały one

przedstawienia teatralne, koncerty, zawody sportowe, uroczystości patriotyczne, wycieczki, majówki, zabawy i wieczorki taneczne, a także pogadanki o tematyce rolniczej, wychowawczej itp. Bazą dla tych imprez były sale u p. Ewerta, Surmy, Łukaszewskiego, Kowalińskiego.

Działały wtenczas następujące organizacje: Tow. Śpiewu św. Cecylii, Towarzystwo Gimnastyczne Sokół, Ochotnicza Straż Pożarna, Towarzystwo Przemysłowe, Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej i Żeńskiej, Kółko Rolnicze i Włościanek, Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa Rolnik.

Dla kształcenia i wychowywania dzieci działała Szkoła Publiczna i Ochronka prowadzona przez ss. Elżbietanki. Dla Niemców na Połajewku (Guldenau) działała szkoła z klasami początkowymi.

(oprac. Bogdan Garstecki)